HZTTRMY
HOZIRGI ZAMON TA'LIM-TARBIYA TIZIMINI
RIVOJLANTIRISH: MUAMMO VA YECHIMLAR"
XALQARO ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA
DENOV, 10-OKTABR 2025 YIL
in-academy.uz

НАҚШИ ОМӮЗГОРИ СИНФҲОИ ИБТИДОӢ ДАР ТАШАККУЛИ ШАХСИЯТИ КӮДАК

Хусинова Шарифа Музаффаровна
Донишкадаи соҳибкорӣ ва педагогикаи Деҳнав Факултети педагогика равияи таҳсилоти ибтидоӣ, донишҷӯи соли сеюм гурӯҳи 8-БТ.
Email: kudratovmustafo88@gmail.com
https://doi.org/10.5281/zenodo.17337721

Анотатсия: Мақолаи пешниҳодшуда ба омӯзиши нақши омӯзгори синфҳои ибтидоӣ дар ташаккули шахсияти кӯдак бахшида шудааст. Синфҳои ибтидоӣ ҳамчун зинаи аввалини таҳсилот на танҳо ба омӯзиши донишҳои ибтидоӣ хизмат мекунанд, балки муҳити муҳими тарбиявӣ ва иҷтимоишавиро низ фароҳам меоранд. Омӯзгори ибтидоӣ дар ин раванд мақоми хоса дошта, ҳамчун омӯзанда, мураббӣ ва намунаи ибрат амал мекунад.

Калидвожаҳо: Омӯзгори синфҳои ибтидоӣ, шахсияти кӯдак, тарбия, масъулиятшиносӣ, донишандӯзӣ, иҷтимоишавӣ, намунаи ибрат.

Annotasiya: Taqdim etilgan maqola boshlang'ich sinf o'qituvchisining bolaning shaxsiyatini shakllantirishdagi rolini o'rganishga bag'ishlangan. Boshlang'ich maktablar ta'limning birinchi bosqichi sifatida nafaqat boshlang'ich bilimlarni o'rgatish, balki muhim ta'lim va ijtimoiy muhitni yaratishga xizmat qiladi. Bu jarayonda boshlangʻich sinf oʻqituvchisi oʻziga xos maqomga ega boʻlib, oʻqituvchi, ustoz, namuna vazifasini bajaradi.

Kalit so'zlar: Boshlang'ich sinf o'qituvchisi, bolaning shaxsiyati, tarbiyasi, mas'uliyati, o'rganishi, ijtimoiylashuvi, ibrat namunasi.

Аннотация: Представленная статья посвящена исследованию роли учителя начальных классов в формировании личности ребёнка. Начальная школа, как первая ступень образования, служит не только для обучения базовым знаниям, но и создаёт важную образовательную и социальную среду. Учитель начальных классов занимает особое место в этом процессе, выступая в роли учителя, наставника и образца для подражания.

Ключевые слова: Учитель начальных классов, личность ребенка, воспитание, ответственность, обучение, социализация, образец для подражания.

Abstract: The presented article is devoted to the study of the role of the primary school teacher in the formation of the child's personality. Primary schools, as the first stage of education, serve not only to teach basic knowledge, but also create an important educational and social environment. The primary school teacher has a special status in this process, acting as a teacher, mentor, and role model.

Keywords: Primary school teacher, child's personality, upbringing, responsibility, learning, socialization, role model.

Тарбияи насли наврас яке аз масъалаҳои муҳими ҷомеаи муосир ба ҳисоб меравад, зеро ояндаи ҳар як давлат ва миллат аз сатҳи маърифат, ахлоқ ва ҷаҳонбинии кӯдакон вобаста мебошад. Маҳз дар зинаи таҳсилоти ибтидоӣ, ки аввалин марҳилаи омӯзишии кӯдак ба шумор меравад, заминаҳои асосии шахсияти ӯ гузошта мешаванд. Дар ҳамин давра кӯдак қадамҳои нахустини худро дар самти илмомӯзӣ, муносибати дуруст ба меҳнат, инсонгароӣ ва ҳамзистии иҷтимоӣ мегузорад. Нақши омӯзгори синфҳои ибтидоӣ дар ин раванд беназир аст. Ӯ на танҳо муаллим, балки раҳнамо, тарбиягар ва

дӯсти содиқ барои кӯдакон мебошад. Аз сатҳи дониш, маҳорати педагогӣ, муносибати меҳрубон ва масъулиятшиносии омӯзгор вобаста аст, ки кӯдак бо муҳаббат ба дарс ва мактаб муносибат намояд. Ҳар як сухан, ҳаракат ва рафтори омӯзгори ибтидоӣ метавонад ба ҷаҳонбинии хонандагон таъсир расонад ва оҳиста-оҳиста симои ахлоқӣ ва маънавии онҳоро ташаккул диҳад.

Ибтидоӣ будани ин марҳила худ шаҳодат аз он медиҳад, ки омӯзгор вазифаи хеле муҳимеро бар дӯш дорад: гузоштани пояҳои донишҳои илмӣ, ташаккули малакаҳои асосии хондану навиштан, ҳисоби ибтидоӣ, ҳамзамон бедор кардани шавқ ба омӯзиш, инкишофи қобилиятҳои зеҳнӣ ва маънавии кӯдакон. Омӯзгори ибтидоӣ бояд бо истифода аз усулҳои муосири таълим ва равишҳои тарбиявӣ ба ҳар як хонанда назари инфиродӣ дошта бошад ва барои рушди ҳамаҷонибаи ӯ шароит фароҳам оварад. Бо дарназардошти аҳамияти зикршуда, омӯзгори синфҳои ибтидоӣ ҳамчун яке аз шахсиятҳои калидӣ дар раванди ташаккули шахсияти кӯдак баромад намуда, нақши асосиро дар таҳким ва устувории заминаҳои маънавию илмӣ ва иҷтимоии хонандагон иҷро мекунад.Нақши омӯзгори синфҳои ибтидоӣ дар ташаккули шахсияти кӯдак хеле бузург ва ҳамаҷониба мебошад. Дар ин марҳилаи аввалини таҳсил, кӯдак на танҳо хондану навиштан ва ҳисоб карданро меомӯзад, балки ҷаҳонбинии ӯ васеъ шуда, муносибат ба атрофиён, арзишҳои ахлоқӣ ва масъулиятшиносӣ низ ташаккул меёбанд. Омӯзгори ибтидоӣ дар ин раванд се самти асосиро иҷро менамояд: таълим, тарбия ва рушди шахсият.

1. Самти таълимӣ: Омӯзгори синфҳои ибтидоӣ нахуст ба кӯдакон донишҳои ибтидоиро меомӯзонад. Маҳз дар ҳамин синфҳо хонандагон бо хатт, хондан, риёзиёт ва асосҳои илмҳои табиӣ шинос мешаванд. Ин донишҳо барои давраҳои минбаъдаи таҳсилот асоси қавӣ мегузоранд. Омӯзгор вазифадор аст, ки бо истифодаи усулҳои муосири педагогӣ ва технологияҳои иттилоотӣ шавқу ҳаваси хонандагонро бедор карда, муҳити ҷолиб ва ҳавасмандкунандаро барои омӯзиш фароҳам оварад.

2. Самти тарбиявӣ: Ҳамзамон бо таълим, омӯзгори ибтидоӣ вазифаи тарбиявиро низ иҷро мекунад. Дар ин давра кӯдак тарзи дуруст рафтор кардан, эҳтиром ба калонсолон, ҳамкорӣ бо ҳамсинфон, риояи интизом ва қоидаҳои ахлоқиро меомӯзад. Ҳар як сухан ва рафтори омӯзгор барои кӯдак намунаи ибрат буда, ба ташаккули маънавияти ӯ таъсири ҷиддӣ мерасонад.

3. Самти рушдӣ: Омӯзгори ибтидоӣ ба рушди қобилиятҳои зеҳнӣ ва истеъдодҳои хонандагон низ диққати махсус медиҳад. Бо дарназардошти фарқиятҳои инфиродӣ, омӯзгор кӯшиш мекунад, ки ҳар як кӯдакро дастгирӣ намояд ва шароити мусоидро барои рушди худи ӯ фароҳам созад. Ин раванд ба кӯдак имконият медиҳад, ки қобилиятҳои эҷодӣ, фикркунии мантиқӣ ва малакаҳои иҷтимоии худро инкишоф диҳад. Нақши шахсияти омӯзгор: Шахсияти омӯзгори синфҳои ибтидоӣ худ як омили муҳим дар ташаккули шахсияти кӯдак мебошад. Агар омӯзгор бо самимият, меҳрубонӣ, адолат ва масъулият муносибат намояд, кӯдакон низ ҳамин сифатҳоро меомӯзанд ва онҳоро дар зиндагии худ татбиқ мекунанд.

Аз таҳлили масъала бармеояд, ки омӯзгори синфҳои ибтидоӣ яке аз шахсиятҳои калидӣ дар ташаккули шахсияти кӯдак мебошад. Дар ҳамин зинаи аввалини таҳсил заминаҳои асосии дониш, тарбия, ҷаҳонбинӣ ва ахлоқи кӯдак гузошта мешаванд.

Омӯзгори ибтидоӣ на танҳо муаллим, балки роҳнамо ва тарбиягари меҳрубон буда, бо меҳнати пок ва масъулияти бузургаш ба ташаккули инсони комил ва ояндаи ҷомеа саҳми назаррас мегузорад. Омӯзгори синфҳои ибтидоӣ шахсияти кӯдакро ташаккул медиҳад, ӯро ба роҳи илм ва ахлоқи дуруст раҳнамоӣ менамояд. Маҳз омӯзгори ибтидоӣ заминаи комёбиҳои минбаъдаи кӯдакро фароҳам месозад.

Адабиёти истифодашуда:

1. Абдураҳмонов, Ҳ. Педагогикаи умумӣ. – Самарқанд: Ирфон, 2019.
2. Раҳимов, Ш. Асосҳои психологияи педагогӣ. – Душанбе: Маориф, 2020.
3. Ҷумъаев, Қ. Методикаи таълими синфҳои ибтидоӣ. – Самарқанд:: Ношир, 2021.
4. Саидзода, М. Психологияи синнусолӣ. – Душанбе: Дониш, 2018.
5. Amirqulov, A. (2023). HUQUQIY MADANIYATNI SHAKLLANTIRISHDA O 'RTA ASRLAR SHARQ MUTAFAKKIRLARI MA'NAVIY MEROSINING ROLI. Евразийский журнал академических исследований, 3(1 Part 3), 76-79.